

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
12 iulie 2023**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

Varianța 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

I. TÉTEL (30 pont)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Petri György: Csak a Mari maradt

*Ó jaj, hogy eltűnt minden, csak a Mari maradt,
itt csapkod körülöttem, mint egy madárcsapat,
holott pimasz harkály, holott ázott veréb,
randa balkáni gerle, de én szeretem mindenképp.
Alapjában véve nem énekesmadár,
mégis olyan boldog vagyok, ha a karját kitár-
ja énfelem, ha fele lehetek,
miértvoltomra ő, csak ő a felelet.
(Úgy értem, hogy vagyok, de mért legyek?)
Ezért udvaroltam meg kiskegyed,
hogy legyen nekem egy gótikus kastély,
ám belsejében egy rokokó estély,
legyen misztériumjáték és maszkabál,
féltékeny férfi, aki ordibál;
kokett kis hölgy, Othelló-szerű férj
– érintése életveszélyes, hozzá ne érj.
Ilyen vagyok, és ha így is szeretsz,
legyek neked a sör előtt a sósperec.*

(Forrás: Petri György: Összegyűjtött versek. reader.dia.hu)

- | | |
|--|---------------|
| • Melyek a hagyományos lírai műfaj átminősülésének eszközei a versben? | 5 pont |
| • Mutassa be a vershelyzetet! | 5 pont |
| • Mi jellemző a vers képi világára? | 5 pont |
| • Milyen szerepe van az intertextualitásnak a jelentésképzésben? | 5 pont |

A költemény értelmezésének megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat.

10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldja meg a feladatokat!

A Pygmalion-effektus

A Pygmalion-effektus (vagy Pygmalion-hatás) az önbeteljesítő jóslat jelenségekörébe tartozik. Maga a jelenség az elvárások valóságformáló hatását jelöli. Tehát ha valaki torzítva ismeri meg a valóságot, az alapján fogalmaz meg bizonyos elvárásokat, amelyeket mindaddig érzékeltet, míg az események, cselekvések ténylegesen be nem következnek a partner viselkedésében.

A Pygmalion-effektus nem egy újkeletű jelenség, mégpedig olyannyira nem, hogy az effektus nevét adó Pygmalionnal már a görög mitológiában is találkozhatunk. Az Ovidius tollából származó történet szerint Kypros királya, Pygmalión, egy napon egy csodálatos nőalakot faragott. A szobor olyan szép volt, hogy az alkotója azonnal beleszeretett. A születésnapján arra kérte az isteneket, hogy legyen a hitvese az elefántcsontozóhoz hasonló. Aphrodité, aki jelen volt a király születésnapján, ezt hallva életre keltette az elefántcsontozót, így ezek után Pygmalión és a csodálatos leány házasságot kötöttek.

George Bernard Shaw 1912-ben írta meg a Pygmalion című drámáját, amelyben a Pygmalion effektus szemléltetésére egy nyelvészeti területet, a fonetikát hívta segítségül. A műben Henry Higgins fonetikaprofesszor fogadást köt Hugh Pickering ezredessel (aki ugyancsak a hangtan megszállottja), hogy egy fél év alatt megtanítsa a rémes cockney (egy olyan angol – jellemzően londoni – akcentus/dialektus, amely hagyományosan a londoni munkásosztály nyelvváltozata) kiejtésben beszélő virágáruslányt, Eliza Doolittle-t, egy olyan tökéletes angol kiejtésre, amely bármelyik előkelő úri társaságban megállja majd a helyét. Higgins professzor ezután fél éven keresztül edzi és motiválja a lányt, míg végül valóban eléri a kitűzött célt, így a lány tökéletes kiejtésben beszél a hatodik hónap végére. Shaw drámája alapján 1964-ben elkészült a My Fair Lady című musicalfilm. A történetekben közös, hogy a főszereplők addig hittek töretlenül a célképzetükben, míg az valósággá nem vált.

A Pygmalion-effektus pedagógiai folyamatban megjelenő hatását Rosenthal és Jacobson írták le. Kutatásukban egy általános iskolában végeztek egy tesztelést, amellyel be tudták mutatni a jelenséget. Egy diákok által kitöltött IQ-teszt eredményeit úgy közölték a tanárokkal, hogy ismertették velük, kik azok a gyerekek közül, akik nagyon jó képességűek, elképesztően fejlődőképesek. Ez viszont természetesen nem volt igaz, mivel a gyerekek eredményei teljesen átlagosak és egyformák voltak. Nyolc hónap múlva a jobbnak elkönyvelt gyerekek nemcsak jobb jegyekkel gazdagodtak, hanem a következő IQ tesztelésen már jobb eredményeket is tudtak felmutatni, mint a társaik. Ennek az a magyarázata, hogy mivel a diákok nem voltak jobb diáktársaiknál, így őket a környezetük kitüntető figyelme tette különlegessé, kiemelkedővé, motiváltabbá. Ezáltal pedig beteljesítették a pedagógusok jóslatát, miszerint ügyesebbek, mint azok, akik – mint megtudták – kevésbé teljesítettek jól az előző IQ tesztelésen. A Pygmalion-effektus kulcseleme tehát nem csupán az elvárásokban van jelen, hanem az elvárások által kiváltott közvetítési módban, a jósló személy viselkedésében is.

Mint sok más jelenségnek, a Pygmalion-effektusnak is van pozitív és negatív következménye. Előfordul tehát, hogy a jósló elvárásai pozitív változást eredményeznek a partner viselkedésében. A pozitív hatásra remek példa Kerri Strug és Károlyi Béla esete az 1996-os atlantai olimpián. Kerri Strugnak ugyanis az első ugrása során elszakadt a bokaszalagja, így szinte lehetetlennek tűnt a gyakorlat megismétlése. A két ugrás között viszont a sérült Kerri Strugot az edzője, Károlyi Béla motiválta, mégpedig azzal a hozzáállásával, hogy abszolút hitt a lány sikerében. „You can do it!” – mondta a lánynak teljes meggyőződéssel, aki ezután, edzője szavain felbátorodva, szakadt bokaszalaggal tökéleteset ugrott, megnyerve így az olimpiát a csapatának és Amerikának.

Ennek ellenpéldája a Pygmalion-effektus negatív hatása. Azok a diákok, akikről a tanáraik úgy gondolták, hogy kevésbé jó IQ-val rendelkeznek, a későbbi IQ-tesztelésen sem lettek eredményesebbek, ugyanis a pedagógusok inkább azokat ösztönözték, akikről úgy gondolták, hogy különlegesen jó IQ-juk van. A negatív előítélet tehát olyan viselkedést váltott ki a pedagógusokból, amittől a diákok kevésbé motiválttá, kevésbé szorgalmassá váltak. Megfontolandó tehát, hogy milyen elvárásokat támasztunk embertársaink felé, ugyanis ezek jobb esetben pozitív, míg rosszabb esetben nagyon gyakran negatív következményekkel járhatnak.

(Rási Szilvia nyest.hu-n közölt cikkének részletei alapján)

1. Mutassa be az ok-okozati összefüggés jelölésének legalább 3 különböző nyelvi eszközét a magyar nyelvben! Adjon példákat a fenti szöveg alapján!

Megjegyzés: pontot ér a logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás. **10 pont**

2. Írja ki a fókusz szerepű kifejezést két olyan szövegbeli (tag)mondatból, amelynek igekötős ige az állítmánya! A két állítmány ne legyen azonos! **4 pont**

3. Keresse meg az alábbi részletben a birtokos szerkezeteket, és azonosítsa mindegyikben a birtokot, valamint a birtokost, amellyel egyeztet!

Kerri Strugnak ugyanis az első ugrása során elszakadt a bokaszalagja, így szinte lehetetlennek tűnt a gyakorlat megisméltése. A két ugrás között viszont a sérült Kerri Strugot az edzője, Károlyi Béla motiválta, mégpedig azzal a hozzáállásával, hogy abszolút hitt a lány sikerében.

Birtokos	Birtok

6 pont

4. Azonosítsa az alábbi mondatban az alanyi, tárgyi és határozói szerepű főnévi csoportokat, és mutassa be ezek belső szerkezetét!

Az Ovidius tollából származó történet szerint Kypros királya egy napon egy csodálatos nőalakot faragott. **4 pont**

5. Azonosítsa az alábbi szavak azonos alakú végződéseinek szerepét! Vegye figyelembe, hogy az aláhúzott végződés nem minden esetben teljes morféma!

a. érzékeltet, történet, öket

b. jelöli, londoni, elvárása

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A következő részletek a Magyar nyelv és irodalom tantervekből származnak:

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
2.8. Lírai művek olvasása	- líra, líraiság; a lírai én, vershelyzet, beszédhelyzet - lírai műfajok: dal, epigramma, himnusz, óda

(Részlet a IX. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet az 5099/09.09.2009 miniszteri rendelettel hagytak jóvá)

Kompetenciák, képességek	Tartalmak
2.2. Intertextuális viszonyok felismerése és értelmezése lírai szövegekben	lírai formák, szövegek emlékeztete

(Részlet a XII. osztályos Magyar nyelv és irodalom tantervből, melyet az 5959/ 22.12.2006 miniszteri rendelettel hagytak jóvá)

1. A fenti tantervrészletek egyikére vonatkoztatva **mutassa be 1–1,5 oldalas értekező szövegben az objektív értékelés lehetőségeit és kihívásait a szummatív értékelésben esszé típusú itemek által! Értekezésében vegye figyelembe a következő szempontokat:**

- az esszé típusú itemek meghatározása
- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk előnyei
- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk hátrányai
- példák alkalmazása

8 pont

2. A fenti tantervrészletek egyikére vonatkoztatva **állítson össze egy szövegértést mérő feladatlapot az alábbi szempontokat követve!**

- A feladatlaphoz használja az I. tétel szövegét!
- Nevezze meg, milyen típusú értékelésre alkalmas a mérőeszköz!
- Határozza meg, melyik osztályban alkalmazná a mérőeszközt!
- A feladatsor tartalmazzon legalább 5 különféle objektív/félobjektív/szubjektív itemet, melyek különböző képességszintek és gondolkodási műveletek mérésére alkalmasak!
- Készítsen javítókulcsot és rövid feladatleírást, amelyben megnevezi a mérni kívánt képességszinteket, a gondolkodási műveleteket és az itemtípusokat!

22 pont